

Statens vegvesen

Notat

Til:	4 Postmottak Region midt 5 Postmottak Region nord 2 Postmottak Region sør 3 Postmottak Region vest 1 Postmottak Region øst	Saksbehandler/telefon: Tanja Loftsgarden / 90645904
Fra:	Planlegging og grunnerverv	Vår dato: 22.01.2016
Kopi:	67200 Trafikant- og kjøretøyavdelingen 68000 Trafikksikkerhet, miljø- og teknologiavdelingen	Vår referanse: 16/11826-2

Pilotprosjektet for sykkel- Opplegg for søknader

Dette notatet omhandler opplegg for pilotprosjektet for sykkel. Notatet konkretiserer kriterier for valg av piloter, søknadsprosess og tidsfrister. Notatet er sendt til alle regionene i Statens vegvesen, og spesifikt til sykkelkoordinatorene i regionene. Regionene har besluttet at disse skal koordinere pilotprosjektet i regionene. Det vises også til tidligere utsendt invitasjon til regionene om pilotprosjektet.

Kort om prosjektet

Vegdirektoratet har startet opp et pilotprosjekt på sykkel, der formålet er å få økt kunnskap og konkret erfaring med sykkeltiltak som kan føre til å nå målsettingen om flere syklende. I mandat fra april 2015 er det gitt følgende føring for prosjektet: *Regjeringen har som mål at veksten i persontransporten skal tas av kollektivtransport, gange og sykkel Det er viktig å finne gode fysiske løsninger av hensyn til framkommelighet og trafikksikkerhet.*

I prosjektet ønsker man å:

- Finne fram til og dokumentere gode og eventuelt nye sykkeltiltak
- Få økt kunnskap om dagens verktøykasse
- Få mer kunnskap om effekter av tiltak

Pilotprosjektet skal gi nyttig innspill til eventuelle endringer i vegnormaler og håndbøker. Derfor er det viktig at pilotene pågår over en viss periode (ca. 3–5 år), slik at det blir tid til å gjennomføre før- og etterundersøkelser av prosjektene. Resultater av prosjektene i tidlig fase vil fortløpende bidra med innspill til revidering av vegnormaler og håndbøker.

Samarbeid med regionene og byområdene er avgjørende for å lykkes med prosjektet, og det er derfor gjennomført møter med alle regionene og aktuelle bykommuner og fylkeskommuner. Møtene bidro til konkrete innspill til piloter, samt forslag til gjennomføring og innretting av prosjektet, og er inkludert i dette notatet.

Valg av piloter– kriterier

Vi ønsker å vurdere pilotprosjekter både innenfor og utenfor dagens normaler og håndbøker (se faktaboks til høyre). Målet med pilotene er at de fører til *økt kunnskap om effekter av sykkeltiltak– gode fysiske løsninger med hensyn til framkommelighet og trafiksikkerhet, og som bidrar til økt sykling.*

Basert på dette har vi satt opp noen krav til vurdering av piloter, der pilotprosjektene bør bidra til å oppfylle noen av disse målene/faktorene:

- Synliggjøre lite kjente/lite brukte løsninger innenfor dagens normaler og håndbøker
- Synliggjøre behov for nye løsninger utenfor dagens normaler og håndbøker
- Ha overføringsverdi til andre prosjekter
- Øke potensialet for flere syklende og særlig nye målgrupper
- Bidra til økt trygghet blant syklistene
- Redusere konflikter mellom ulike trafikanter
- Bidra til å håndtere systemskifter

Vi ønsker et begrenset antall piloter, med en variasjon av ulike typer prosjekter/tiltak og en geografisk variasjon. Det legges opp til både store og mer omfattende prosjekter, samt mindre prosjekter (f.eks. oppgradering av etablerte anlegg). Et sammenhengende sykkelvegnett berører ulike ansvarsområder, og pilotene kan være prosjekter både på riksveg, fylkesveg og kommunal veg.

Organisering av og formidling om pilotprosjektet

Det er opprettet en prosjektgruppe med representanter fra ulike avdelinger og seksjoner i Vegdirektoratet, samt en representant fra regionene og en representant fra kommunene. Prosjektgruppa har ansvar for å vurdere og velge piloter, sikre før- og etterundersøkelser av prosjektene, samt følge opp resultatene av pilotene.

Gjennomføringen av selve prosjektene forutsettes finansieres lokalt (i regionene eller kommunenes budsjett). Når det gjelder kostnader knyttet til før- og etterundersøkelsene, dekkes disse av Vegdirektoratet.

Ønsker to typer piloter:

1) Sykkelløsninger *utenfor dagens normaler og håndbøker*

Tiltak som kan gi positiv effekt, behov for mer konkrete erfaringer med.

Eksempel på tiltak kan være: dansk cykelsti, bredere sykkelfelt, sykkel felt med buffersoner, sharrows eller andre skilt- og oppmerkingstiltak, m.v

2) Sykkelløsninger *innenfor dagens normaler og håndbøker*

Lite kjente/lite benyttede tiltak som kan tas mer i bruk og som man ønsker å få erfaringer med

Eksempel på tiltak kan være: sykkelgater, signalregulering i kryss, sykling i envegskjorte gater, ulike kryssløsninger, forkjørsregulering av sykkelveg, driftsløsninger m.v

Det er viktig at det legges opp til god formidling av erfaringene fra pilotprosjektet i form av arrangering eller deltagelse på ulike seminarer, kommunikasjon på nettsider og i media osv. Prosjektgruppa har sammen med regionene ansvar for å sikre at dette gjennomføres på en god måte.

Før- og etterundersøkelser

For å dokumentere effekter av sykkeltiltakene er det viktig å gjennomføre før- og etterundersøkelser. Dersom man skal vurdere å inkludere nye tiltak inn i dagens håndbøker, er det viktig å få god oversikt over alle trafikale konsekvenser av tiltakene, for alle trafikanter. Det kan være behov for å vurdere spesifikke metoder i de enkelte pilotene, og det er derfor ikke definert konkret type metode som skal benyttes (se bl.a TØI-rapport 2015¹).

Det er imidlertid viktig å gjennomføre sammenlignbare undersøkelser, og det bør derfor innhentes samme type datagrunnlag i alle pilotene vist i tabell under. Hvilke registreringer som skal inngå og omfanget av disse må tilpasses det aktuelle tiltaket, men følgende forhold bør vurderes å inngå i en før-/etterundersøkelse²:

1. Beskrive dagens situasjon. Stedsbeskrivelse (beliggenhet, område, utforming, regulering/oppmerking/skilting). Kart, skisser, foto etc. Beskrivelse av trafikksituasjon. Ulykkessituasjon.
2. Aktuelle registreringer før og etter
 - Trafikkmengder for ulike trafikantgrupper (dimensjonerende time og eventuelt ÅDT)
 - Fartsnivå for ulike kjøretøygrupper
 - Reisetider (aktuelt for vurdering av fremkommelighet)
 - Vikepliktspraksis
 - Konflikter (alvorlige konflikter) mellom ulike trafikantgrupper i identifiserte konfliktpunkter. Metode utviklet ved Lunds universitet.
 - Intervju blant fotgjengere og syklister (grad av trygghet, konflikter, tilfredshet mm)

Regionene, kommunene eller fylkeskommune har ansvar for å sikre at det gjennomføres tilstrekkelige undersøkelser av prosjektene. Vegdirektoratet ved prosjektgruppa har et overordnet ansvar for å sikre at før- og etterundersøkelsene gjennomføres mest mulig likt i alle pilotene, og vil kvalitetssikre opplegg for undersøkelsene. Før- og etterundersøkelser dokumenteres i egen rapport, og gjennomføres av eksterne konsulenter der dette er mest hensiktsmessig. Bruk av konsulenter vil blant annet være aktuelt for å sikre uavhengige resultater. Eksterne kostnader knyttet til før- og etterundersøkelser dekkes av Vegdirektoratet etter nærmere avtale.

¹ TØI-rapport 1392/2015 *Før- og etterundersøkelser av sykkeltiltak*.

² Det forutsettes imidlertid at perioder med stor trafikkbelastning (rushperioder) inngår. Det bør vurderes om også perioder med mindre trafikkbelastning (f.eks. formiddag) bør inngå.

Søknadsprosess – mal for søknader og frister

Prosess og frister

Søknader om pilotprosjekter sendes fra regionene (vegavdelingene), kommunene og fylkeskommunene til sykkelkoordinatorene i regionene. Koordinatorene gjør en siling og vurdering av prosjektene, og sender deretter utvalgte søknader til Vegdirektoratet v/ prosjektgruppa.

Det er ønskelig å komme i gang med pilotprosjektet og innhente erfaringer så snart som mulig. Følgende frister gjelder for prosjektet

- Frist for innsendelse av forslag til piloter til sykkelkoordinatorene: 1. mars
- Frist for innsendelse av forslag til piloter til Vegdirektoratet v/ prosjektgruppa: 1 april
- Frist for valg av piloter: 1. mai

Dersom det viser seg hensiktsmessig, kan det gjennomføres en supplerende runde med piloter etter første runde.

Innhold i søknaden

For at prosjektgruppa skal kunne vurdere hvilke piloter som bør inngå i prosjektet, er det viktig med en god beskrivelse av tiltaket som ønskes gjennomført. Innholdet i en søknad bør derfor konkretisere punkter vist i tabellen under.

Tema som må beskrives i søknaden ³	Forslagstiller fyller ut
<ol style="list-style-type: none">1. Type tiltak (f.eks. buffer mellom sykkelfelt og øvrige kjørefelt, envegsregulert sykkelveg, forkjørsregulering av sykkelveg)2. Hva ønsker man å oppnå med tiltaket (trafikksikkerhet, trygghet, fremkommelighet, økt sykkelandel etc.)?3. Beskrivelse av tiltaket. Kart og skisser. Viktig at man går inn i konfliktfylte detaljer og detaljer som er avgjørende for god utforming av tiltaket, inklusiv eventuell skilting og oppmerking. Det forutsettes ikke nødvendigvis en fullstendig plan.4. Fraviker tiltaket fra vegnormalene? Gi eventuell begrunnelse for fravik.5. Er alternative tiltak innenfor dagens normaler vurdert? Hvilke fordeler har tiltaket i forhold til alternative tiltak?6. Tidsplan. Når kan tiltaket iverksettes (forhold til planlegging, økonomi mm)?7. Plan for før-/etterundersøkelse. Både tidsplan og forslag til hvilke undersøkelser som bør gjennomføres.8. Kontaktperson for prosjektet	

³ Tabell fylles ut av forslagsstiller

Forslagsstiller fyller ut nødvendig informasjon innenfor hvert enkelt punkt.
Kart/skisser/tegninger kan eventuelt legges i vedlegg.

Vegen videre– innspill til revisjon av håndbøker og normaler

Pilotene vil bidra med ny kunnskap og innspill til endringer i relevante håndbøker og normaler. Resultatene fra prosjektet oppsummeres av prosjektgruppa, som også skriver en anbefaling om hvilke endringer som er aktuelle å gjennomføre. Piloter som velges og som forutsetter fravik fra en av vegnormalene må gjennomgå ordinær fraviksbehandling. Dette avtales mellom Vegdirektoratet og regionene for den enkelte pilot. Prosjektgruppas anbefaling behandles i styringsgruppe for prosjektet og etatsledelse.

Formidling av opplegg

Vi ber om at dette opplegget videresendes til Statens vegvesens vegavdelinger, samt aktuelle kommuner og fylkeskommuner. For spørsmål vedr prosjektet, ta kontakt med sykkelkoordinator i regionene og/eller Tanja Loftsgarden i Vegdirektoratet tanja.loftsgarden@vegvesen.no